

การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน
ในการบริหารจัดการงานแข่งเรือยาวประเพณีของเทศบาลตำบลซึ่ง
อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน*

APPLICATION OF BUDDHIST PRINCIPLES TO PROMOTE PUBLIC
PARTICIPATION IN THE MANAGEMENT OF TRADITIONAL LONG-BOAT
RACING OF KHUENG SUB-DISTRICT MUNICIPALITY AT WIANG SA DISTRICT
IN NAN PROVINCE

กิตติศักดิ์ ทะนันไชย, วรปรัชญ์ คำพงษ์,
พระครูสุตันทบัณฑิต (วัชรพงษ์ วชิรปณโย)

Kittisak Tananchai, Worapat Khumpong,
Phrakru Sutananthapandit (Wacharapong Wachirapanyo)

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding Author E-mail: kittisakttnnch@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการงานแข่งเรือยาวประเพณีในเขตเทศบาลตำบลซึ่ง อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน 2. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักอปริหานิยธรรมกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการงานแข่งเรือยาวประเพณีในเขตเทศบาลตำบลซึ่ง อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน 3. นำเสนอการประยุกต์หลักอปริหานิยธรรมกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการงานแข่งเรือยาวประเพณีในเขตเทศบาลตำบลซึ่ง อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน การวิจัยเป็นแบบผสมวิธี ด้วยการวิจัยเชิงปริมาณโดยการแจกแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 350 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดย หาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันและการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 10 รูปหรือคน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า 1. ระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการงานแข่งเรือยาวประเพณีของเทศบาลตำบลซึ่ง โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก 2. ความสัมพันธ์ระหว่างหลักอปริหานิยธรรมกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการงานแข่งเรือยาว

---

*Received March 12, 2025; Revised March 25, 2025; Accepted March 27, 2025

ประเพณีของเทศบาลตำบลซึ่ง โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูงมาก ($R=0.852$) 3. การประยุกต์หลักอปริหานิยธรรมกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการงานแข่งเรือยาวประเพณีของเทศบาลตำบลซึ่ง พบว่า การประชุมเป็นประจำเพื่อรับฟังปัญหามานำแก้ไข ข้อกำหนดจากแก่นนำคณะกรรมการเรือแข่งต้องผ่านมติจากประชาชนในหมู่บ้าน หากทุกฝ่ายให้ความร่วมมือในการปฏิบัติตามข้อกำหนด การทำงานจะเป็นไปในทิศทางเดียวกัน สตรีได้แสดงความคิดเห็นสนับสนุนให้มีความกล้าแสดงออก การส่งเสริมและรักษาประเพณีแข่งเรือยาวเป็นสิ่งที่คนในชุมชนต้องร่วมมือกันเพื่อสืบทอดวัฒนธรรมที่มีมาแต่โบราณ โดยมีวัดเป็นศูนย์กลาง

คำสำคัญ: อปริหานิยธรรม; การมีส่วนร่วมของประชาชน; งานแข่งเรือยาว

Abstract

The objectives of this research paper were: 1. To study the level of public participation in the management of traditional long-boat racing of Khueng sub-district municipality at Wiang Sa district in Nan province 2. To study the relationship between the Aparihaniyadhamma principles and public participation in the management of traditional long-boat racing of Khueng sub-district municipality at Wiang Sa district in Nan province. 3. To present the guidelines for applying the Aparihaniyadhamma principle and public participation in the management of traditional long-boat racing of Khueng sub-district municipality at Wiang Sa district in Nan province. The research was a mixed-methods study consisting of quantitative research by distributing questionnaires to samples of 350 people. Data were analyzed by finding frequency, percentage, mean, standard deviation, and Pearson's correlation coefficient test. Qualitative research was conducted by conducting in-depth interviews with 10 key informants. Data were analyzed descriptively.

The results showed that 1. The level of public participation in the management of the traditional long-boat racing of Khueng subdistrict municipality was found to be at a high level overall. 2. The relationship between the Aparihaniyadhamma principles and the public participation in the management of the traditional long-boat racing of Khueng subdistrict municipality was found to be at a very high positive level overall ($R=0.852$). 3. The application of the Aparihaniyadhamma principles and the public

participation in the management of the traditional long-boat racing of Khueng subdistrict municipality found that regular meetings allowed for listening to problems in order to find solutions. The requirements from the core leaders of the long-boat racing committee must be approved by the villagers, which are not complicated and clear. If all parties cooperate in following the requirements of the community leaders, the work will go in the same direction. Women expressed their support for the courage to express themselves. Promoting and maintaining the long-boat racing tradition is something that people in the community must cooperate in order to pass on the ancient culture, with the temple as the center.

Keywords: Aparihaniyadhamma Principles; Public Participation; Long-Boat Racing Tradition

บทนำ

ปัจจุบันประเทศไทยใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) ซึ่งเป็นกลไกในการแปลงยุทธศาสตร์ชาติไปสู่การปฏิบัติและใช้เป็นกรอบสำหรับการจัดทำแผนให้การดำเนินงานของภาคีการพัฒนาที่เกี่ยวข้องสามารถสนับสนุนการบรรลุเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติตามกรอบระยะเวลาที่คาดหวังไว้ มีวัตถุประสงค์เพื่อพลิกโฉมประเทศไทยสู่สังคมก้าวหน้า เศรษฐกิจสร้างมูลค่า อย่างยั่งยืน โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีมิติภาคการผลิตและบริการเป้าหมายที่มีหมุดหมายที่สำคัญคือ ไทยเป็นจุดหมายของการท่องเที่ยวที่เน้นคุณภาพและความยั่งยืน (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, 2565)

เนื่องจากจังหวัดน่านเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ศิลปวัฒนธรรม และเป็นพื้นที่ที่มีคุณค่าทางด้านประวัติศาสตร์ สถาปัตยกรรม และศิลปวัฒนธรรมแนวความคิดในการสร้างเมืองที่สามารถเชื่อมโยงไปถึงการตั้งถิ่นฐานของชุมชนล้านนา ดังนั้นเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมเมืองน่านให้เป็นแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์และส่งเสริมคุณค่าทางเศรษฐกิจให้กับชุมชน จึงเห็นสมควรให้พื้นที่ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมเมืองน่าน ประกาศเป็นพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนต่อไป (องค์การบริหารพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน), 2567) หนึ่งในประเพณีที่สำคัญของจังหวัดน่าน คือ งานประเพณีแข่งเรือยาว ลักษณะเรือแข่งเมืองน่านจะทำหัวเรือเป็นรูปพญานาค ชูคอสง่า อ้าปากเห็นเขี้ยวโจ่ง งอนสูง ตาโปนแดง ส่วนหางยาวเรียว โค้งสะบัด ติดพู่ห้อยงดงาม

เอกลักษณ์ของเรือแข่งมีส่วนประกอบที่สำคัญ 3 ส่วน คือ หัวเรือ กัญญาหัว และกัญญาท้ายเรือ (กวีธร เสถียร และพัชรินทร์ สิริสุนทร, 2557) สำหรับสนามแข่งเรือของอำเภอเวียงสา เรียกว่า งานประเพณีแข่งเรือวันออกพรรษาดานก้วยสลากวัดบุญยืนพระอารามหลวง แม้ได้รับงบประมาณสนับสนุนบางส่วนจากเทศบาลตำบลซึ่ง แต่ก็ไม่เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ประชาชนขาดการมีส่วนร่วมและไม่รู้ความสำคัญของกิจกรรมทำให้กิจกรรมแข่งเรือของแต่ละหมู่บ้านที่มีเรือแข่งเจียบเหงาลง อีกทั้งมีสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ที่ทำให้ประชาชนงดรวมกิจกรรมนอกบ้าน ส่งผลให้แต่ละหมู่บ้านงดส่งเรือเข้าร่วมกิจกรรมงานแข่งเรือวันออกพรรษาไปด้วย ซึ่งเกรงว่าต่อไปในอนาคตกิจกรรมงานแข่งเรือยาวประเพณีที่เก่าแก่ของชาวจังหวัดน่านอาจจะสูญหายไปตามกาลเวลา

การบริหารจัดการงานแข่งเรือยาวประเพณีของเทศบาลตำบลซึ่งจึงต้องมีแนวคิดและทฤษฎีการมีส่วนร่วมของประชาชนเข้ามาเกี่ยวข้อง ซึ่งหมายถึง การเกี่ยวข้องทางจิตใจและอารมณ์ของบุคคลหนึ่งในสถานการณ์กลุ่มซึ่งผลของการเกี่ยวข้องดังกล่าวเป็นเหตุเร้าใจให้การกระทำเพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายของกลุ่มนั้นกับทั้งให้เกิดความรู้สึกรับผิดชอบร่วมกับกลุ่มดังกล่าวด้วย (นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์, 2527) อีกทั้งนำแนวคิดการบริหารจัดการเข้ามามีส่วนประกอบ คือ 1. การวางแผน 2. การจัดองค์กร 3. การสั่งการ 4. การประสานงาน และ 5. การควบคุมงาน (Fayol, 1949) พร้อมทั้งประยุกต์หลักพุทธธรรมสำหรับการอยู่ร่วมกันของกลุ่มคนให้ร่วมกันได้อย่างปกติสุข โดยเฉพาะหลักอปริหานิยธรรมซึ่งเป็นธรรมสำหรับการปกครองเพื่อช่วยป้องกันความเสื่อม นำไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองของหมู่คณะ องค์กร หน่วยงานต่าง ๆ และการปกครองระดับประเทศ (พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต), 2546)

จากที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาการประยุกต์หลักอปริหานิยธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในบริหารจัดการงานแข่งเรือยาวประเพณีในเขตเทศบาลตำบลซึ่ง อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน โดยคาดว่าแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนให้มีความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการงานแข่งเรือยาวประเพณีให้ยั่งยืนได้ การศึกษาที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นข้อมูลพื้นฐานในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของประชาชนในท้องถิ่นให้เข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมการอนุรักษ์และพัฒนาประเพณีงานแข่งเรือยาวของจังหวัดน่านให้คงอยู่ตลอดไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการงานแข่งเรือยาวประเพณีในเขตเทศบาลตำบลซึ้ง อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักการบริหารนิยมกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการงานแข่งเรือยาวประเพณีในเขตเทศบาลตำบลซึ้ง อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน
3. เพื่อนำเสนอการประยุกต์หลักการบริหารนิยมกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการงานแข่งเรือยาวประเพณีในเขตเทศบาลตำบลซึ้ง อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสมวิธี โดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2.1 ประชากร คือ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป ในพื้นที่บ้านศรีมงคล บ้านซึ้ง บ้านผาโพธิ์ทอง บ้านซึ้งใต้และบ้านศรีมงคลเหนือ ตำบลซึ้ง อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน จำนวน 2,790 คน (สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, 2567)

2.2 คำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาโรยามาเน (Yamane, 1973) ได้จำนวน 350 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 การวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป ตอนที่ 2 การประยุกต์หลักการบริหารนิยมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการงานแข่งเรือยาวประเพณีของเทศบาลตำบลซึ้ง อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน ตอนที่ 3 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการงานแข่งเรือยาวประเพณีของเทศบาลตำบลซึ้ง อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน ตอนที่ 4 แบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะ

3.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างตามวัตถุประสงค์ในการวิจัย ดังนี้ 1. ข้อมูลของผู้ให้สัมภาษณ์ 2. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของการประยุกต์หลักการบริหารนิยมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการงานแข่งเรือยาวประเพณีของเทศบาลตำบลซึ้ง อำเภอเวียงสา

จังหวัดน่าน 3. ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการงานแข่งเรือยาวประเพณีของเทศบาลตำบลช้าง อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามที่ผ่านการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน และมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของความเชื่อมั่นตามวิธีการของครอนบาค (สิน พันธุ์พินิจ, 2547) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นในภาพรวมเท่ากับ 0.949 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่คำนวณโดยใช้สูตรทาโรยามาเน่ ได้จำนวน 350 คน ในการแจกแบบสอบถามผู้ศึกษาได้นำแบบสอบถามไปแจกและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตัวเอง

4.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In Depth Interview) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญซึ่งเชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับการวิจัย จำนวน 10 รูปหรือคน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติอนุมาณการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Correlation)

5.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการจัดกลุ่มข้อมูล (Data Grouping) ตามสาระสำคัญของประเด็นการสัมภาษณ์ จากนั้นจะทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis Technique)

ผลการวิจัย

1. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการงานแข่งเรือยาวประเพณีของเทศบาลตำบลช้าง อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน

1.1 การวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการงานแข่งเรือยาวประเพณีของเทศบาลตำบลช้าง อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการงานแข่งเรือยาวประเพณีของเทศบาลตำบลช้าง อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.59$, S.D. = 0.94) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ($\bar{X}=3.67$) รองลงมาคือด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ($\bar{X}=3.66$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{X}=3.48$) ตามลำดับ

1.2 การวิเคราะห์ระดับการประยุกต์หลักการบริหารนิยธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการงานแข่งเรือยาวประเพณีของเทศบาล

ตำบลซึ้ง อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน พบว่า ประชาชนในพื้นที่เทศบาลตำบลซึ้งมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการงานแข่งเรือยาวประเพณีของเทศบาลตำบลซึ้ง อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.85$, $S.D.=0.77$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือการให้เกียรติและคุ้มครองสิทธิสตรี ($\bar{X}=4.07$) รองลงมาคือการส่งเสริมและรักษาวัฒนธรรมประเพณีอันดีงาม ($\bar{X}=3.95$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การประชุมเป็นนิตย ($\bar{X}=3.58$) ตามลำดับ

2. ความสัมพันธ์ระหว่างหลักการบริหารนิยธรรมกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการงานแข่งเรือยาวประเพณีของเทศบาลตำบลซึ้ง อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน พบว่า หลักการบริหารนิยธรรมกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการงานแข่งเรือยาวประเพณีของเทศบาลตำบลซึ้ง อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูงมาก ($R=0.852^{**}$)

3. การประยุกต์หลักการบริหารนิยธรรมกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการงานแข่งเรือยาวประเพณีของเทศบาลตำบลซึ้ง อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน พบว่า การประชุมเป็นประจำทำให้ได้รับฟังปัญหาเพื่อนำมาแก้ไขให้ดีขึ้น ข้อกำหนดจากแกนนำคณะกรรมการเรือแข่งต้องผ่านมติจากประชาชนในหมู่บ้านไม่ซับซ้อนและชัดเจน หากทุกฝ่ายให้ความร่วมมือในการปฏิบัติตามข้อกำหนดของผู้นำชุมชน การทำงานจะเป็นไปในทิศทางเดียวกัน สตรีได้แสดงความคิดเห็นสนับสนุนให้มีความกล้าแสดงออก การส่งเสริมและรักษาประเพณีแข่งเรือยาวเป็นสิ่งที่คนในชุมชนต้องร่วมมือกันเพื่อสืบทอดวัฒนธรรมที่มีมาแต่โบราณ โดยมีวัดเป็นศูนย์กลาง

อภิปรายผลการวิจัย

1. ระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการงานแข่งเรือยาวประเพณีของเทศบาลตำบลซึ้ง อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน พบว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการงานแข่งเรือยาวประเพณีของเทศบาลตำบลซึ้ง อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.59$, $S.D.=0.94$) ในด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ประชาชนแสดงความคิดเห็นในการตั้งข้อกำหนดให้มีแบบแผนและมีประสิทธิภาพ และวางแผนการทำงานได้รวดเร็ว เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ในด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ปัญหา คือ ด้านงบประมาณ ซ่อมแซมเรือแข่ง กำลังฝีมือและติดงานด้านการเกษตร ในด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ประชาชนมีการสืบสานประเพณีแข่งเรือยาวประจำปีไม่ให้สูญหายไปและชุมชนเกิดความความสามัคคีกัน การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ประชาชนสามารถตรวจสอบผลการดำเนินงานได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของภิสรินธัญ อนุคุต (2566) เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชน

ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ขององค์การบริหารส่วนตำบลฝายแก้ว อำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน พบว่า ระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ขององค์การบริหารส่วนตำบลฝายแก้ว อำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของเขื่อนกิ่วลมทั้งหมด 4 ด้านด้วยกัน คือ 1. ด้านการตัดสินใจ ประชาชนในท้องถิ่นได้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการท่องเที่ยวและการจัดการการท่องเที่ยวภายในเขื่อน 2. ด้านการปฏิบัติงานโครงการ ประชาชนในท้องถิ่นได้ให้ความร่วมมือในการดำเนินโครงการของหน่วยงานภาครัฐในทุกมิติทั้งโครงการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการการท่องเที่ยวหรือการพัฒนาสิ่งแวดล้อมภายในพื้นที่การท่องเที่ยวต่าง ๆ 3. ด้านการรับผลประโยชน์ ประชาชนในท้องถิ่นได้รับรับผลประโยชน์อยู่สองลักษณะ ได้แก่ การรับผลประโยชน์จากกิจกรรมการท่องเที่ยวภายในเขื่อน และผลประโยชน์ด้านการใช้น้ำเพื่อการประกอบเกษตรกรรม 4. ด้านการประเมินผล คือ กิจกรรมทางด้านการท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะเป็นหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐ เช่น กรมชลประทาน และกรมธนารักษ์ เป็นต้น ที่เข้ามารับผิดชอบและเป็นผู้ประเมิน ส่วนประชาชนในท้องถิ่นเข้าไปมีส่วนร่วมในการประเมิน คือ การเข้าร่วมประชุมและเสนอข้อคิดเห็นต่าง ๆ ผ่านการดำเนินงานโครงการของหน่วยงานภาครัฐ

2. ความสัมพันธ์ระหว่างหลักการบริหารนิยธรรมกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการงานแข่งเรือยาวประเพณีของเทศบาลตำบลซำ อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน พบว่า มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในระดับสูงมาก ($R=0.852^{**}$) การประชุมเป็นนิตยสร้างใจและความเข้าใจและตระหนักถึงปัญหาของงานแข่งเรือยาว แต่งานเกษตรของคนในชุมชนเป็นปัญหาที่ทำให้ไม่สามารถเข้าร่วมประชุมหรือทำกิจกรรมได้โดยพร้อมเพรียงกัน กฎระเบียบที่บัญญัติขึ้นต้องผ่านมติจากที่ประชุม การให้สตรีให้ร่วมแสดงความคิดเห็นและร่วมทำกิจกรรมถือเป็นการให้เกียรติซึ่งกันและกัน ต้องปฏิบัติให้ถูกต้องและเต็มที่ตามแผนงานที่ตั้งไว้ การขาดงบประมาณในการซ่อมแซมเรือแข่งและขาดกำลังฝีพายวัยหนุ่มทำให้การส่งเสริมและรักษาวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามลดลง แต่เทศบาลตำบลซำยังสนับสนุนงานด้านศาสนาและวัฒนธรรมด้วยดีเสมอมา โดยวัดถือว่าเป็นศูนย์กลางด้านจิตใจของชุมชน ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาโสภณ กิตติโสภณ (2562) เรื่อง การประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรมในการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกมน อำเภอน้ำหนาว จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า หลักการบริหารนิยธรรมกับการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกมนมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูง ในการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกมน อำเภอน้ำหนาว จังหวัดเพชรบูรณ์ มีการประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรมมาใช้ในการบริหาร คือ 1. ด้านการ

ประชุมกันเนื่องด้วย 2. ด้านการพร้อมเพรียงกันประชุม 3. ด้านการไม่บัญญัติ หรือไม่ล้มเลิกข้อบัญญัติตามอำเภอใจ 4. ด้านการเคารพเชื่อฟังผู้บังคับบัญชา 5. ด้านการให้เกียรติและคุ้มครองสิทธิสตรี 6. ด้านการส่งเสริมและรักษาวัฒนธรรมประเพณีอันดีงาม 7. ด้านการอารักขา คุ้มครอง ปกป้อง อันชอบธรรม ก็จะส่งผลให้การบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกมน เป็นการบริหารการจัดการบ้านเมืองที่ดีมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ และสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การได้

3. การประยุกต์หลักการบริหารนิยธรรมกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการงานแข่งเรือยาวประเพณีของเทศบาลตำบลซึ่ง อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน พบว่า การประชุมเป็นประจำทำให้ได้รับฟังปัญหาเพื่อนำมาแก้ไขให้ดีขึ้น ข้อกำหนดจากแกนนำคณะกรรมการเรือแข่งต้องผ่านมติจากประชาชนในหมู่บ้านไม่ซับซ้อนและชัดเจน หากทุกฝ่ายให้ความร่วมมือในการปฏิบัติตามข้อกำหนดของผู้นำชุมชน การทำงานจะเป็นไปในทิศทางเดียวกัน สตรีได้แสดงความคิดเห็นสนับสนุนให้มีความกล้าแสดงออก การส่งเสริมและรักษาประเพณีแข่งเรือยาวเป็นสิ่งที่คนในชุมชนต้องร่วมมือกันเพื่อสืบทอดวัฒนธรรมที่มีมาแต่โบราณ โดยมีวัดเป็นศูนย์กลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของเกรียงศักดิ์ คะใจ (2565) เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการงานบรรพชาสามเณรขององค์การบริหารส่วนตำบลสะเนียน อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลสะเนียนจัดให้มีการประชุมเพื่อรับทราบแนวทาง ขั้นตอน อย่างต่อเนื่อง เพื่อรับนโยบายจากนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ในการประชุมต้องมีผู้แทนจากชุมชนมาร่วมเพื่อแสดงความคิดเห็น เสนอปัญหาและความต้องการของชุมชนและให้ประชาชนมีความตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมและจัดทำแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในการขับเคลื่อนงาน รวมถึงการประชาสัมพันธ์กิจกรรมงานต่าง ๆ ให้ทุกคนได้รับทราบ ประกอบกับการนำกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับทางราชการที่จำเป็นเสนอต่อประชาชนลงความเห็นร่วมกัน ถือว่าเป็นประชาติของชุมชนที่ต้งขึ้นจะทำให้เกิดการยอมรับและนำไปปฏิบัติ สอดคล้องกับงานวิจัยของภักชดา พูนสุวรรณ (2566) เรื่อง การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนเชิงบูรณาการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลา พบว่า การเชื่อมโยงผลประโยชน์การท่องเที่ยวให้กับชุมชนต่าง ๆ โดยส่งเสริมและกระตุ้นการอนุรักษ์ สืบทอดทรัพยากรทั้งทางธรรมชาติสังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่นให้ยั่งยืน ส่งเสริม และกระตุ้นการท่องเที่ยวในเชิงเศรษฐกิจชุมชน รวมถึงส่งเสริมคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนให้ดีขึ้น การรวมกลุ่มอาชีพระหว่างชุมชนท่องเที่ยวด้วยกันและธุรกิจท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวชุมชน

องค์ความรู้จากการวิจัย

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

จากภาพที่ 1 การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการงานแข่งเรือยาว เป็นโมเดลในการบริหารจัดการงานแข่งเรือยาวในเขตเทศบาลตำบลซึ่งโดยประชาชนมีส่วนร่วมเป็นการประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรม 7 มาเป็นแนวทางในการพัฒนาดังนี้ สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการงานแข่งเรือยำนั้น เป็นการนำแนวทางของหลักการบริหารนิยธรรมมาบูรณาการร่วมกับการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของประชาชนในการบริหารจัดการงานแข่งเรือยาวประเพณีในเขตเทศบาลตำบลซึ่งนั้น มีกลุ่มในการดำเนินงานประกอบด้วยกลุ่มที่เป็นแกนนำคณะกรรมการเรือแข่งที่ดำเนินการร่างข้อบัญญัติการบริหารงานแข่งเรือยาว เพื่อใช้ตัดสินใจว่างานจะไปในทิศทางใด ลงแข่งขันที่ไหนบ้าง โดยมีเงื่อนไขที่สำคัญคือการจัดทำแผนงานแข่งเรือยาวในปีนั้น ๆ และมีกลุ่มประชาชนในชุมชนที่ร่วมประชุมระดับหมู่บ้าน ทำหน้าที่พิจารณาอนุมัติเห็นชอบตามร่างข้อบัญญัติ ประชาชนในชุมชนให้ความร่วมมือในการทำงานอย่างดีมากเนื่องจากเป็นกิจกรรมที่สร้างความสามัคคีในชุมชน โดยมีการจัดเตรียมงบประมาณจากการจัดตั้งกองเรือแข่งเพื่อจัดหารายได้จากจัดงานท่องเที่ยวหาต่น้ำว่า พร้อมทั้งมีการจัดเตรียมซ่อมแซมเรือแข่งก่อนการแข่งขัน การแบ่งหน้าที่การทำงานก็มีส่วนสำคัญให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพด้วย โดยกระบวนการเหล่านี้ได้ส่งเสริมให้ประชาชนทุกคนมีส่วนร่วมในการสร้างกฎระเบียบ

ข้อบังคับ หรือกติกาในการบริหารจัดการงานแข่งเรือยาวเปิดความยั่งยืนประสพผลสำเร็จ และสามารถเป็นแนวปฏิบัติที่ดีให้แก่ชุมชนอื่น ๆ นำไปประยุกต์ใช้กับในชุมชนตนเองต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. เทศบาลตำบลซึ่งควรจัดงบประมาณในการสนับสนุนประเพณีแข่งเรือยาวให้ครอบคลุมทุกหมู่และเพิ่มงบประมาณให้มากขึ้นกว่านี้ เนื่องจากปัจจุบันงบประมาณไม่เพียงพอต่อการดำเนินงานของกลุ่มเรือแข่ง พร้อมทั้งกำหนดนโยบายการบริหารจัดการงบประมาณ โดยให้เกิดประโยชน์สูง ประหยัดสูงสุดและมีประสิทธิภาพ

2. กลุ่มเรือแข่งควรกำหนดนโยบายการปฏิบัติงานและการประชุมอย่างตรงต่อเวลา เกิดความคุ้มค่า คำนึงถึงประโยชน์กลุ่มและรับผิดชอบต่อสังคม พร้อมทั้งมีมาตรการลงโทษ เพื่อสร้างระเบียบวินัยให้สมาชิกในกลุ่ม ซึ่งจะเกิดผลดีต่อตนเอง ผู้ร่วมงาน และกลุ่มเรือแข่ง

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. กลุ่มเรือแข่งควรมีการให้ข้อมูลข่าวสาร แนวทางการจัดการงานแข่งเรือยาว การประชุมสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนในหมู่บ้าน เป็นประจำเพื่อสร้างการรับรู้ แนวทางในการงานแข่งเรือยาว

2. กลุ่มเรือแข่งควรมอบหมายการปฏิบัติงานอย่างเหมาะสม จะช่วยให้การทำงานต่าง ๆ ดำเนินไปอย่างราบรื่นและรวดเร็วขึ้น ทำให้งานที่ออกมามีคุณภาพสูงขึ้นและใช้เวลา น้อยลง ส่งผลให้ภาพรวมของกลุ่มเรือแข่งมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการงานแข่งเรือยาว เนื่องจาก ผลความสัมพันธ์การมีส่วนร่วมมีผลที่สูง ปัจจัยเหล่านั้นจะสามารถเป็นแนวปฏิบัติที่ดีแก่ ชุมชนอื่น ๆ ได้

2. ควรศึกษาตัวแปรอื่น ๆ ที่อาจจะมีผลกับการนำหลักการบริหารนิยธรรมมาใช้ในการ พัฒนาการบริหารจัดการงานแข่งเรือยาวประเพณีในเขตเทศบาลตำบลซึ่ง อำเภอยางตลาด จังหวัดน่าน

เอกสารอ้างอิง

กวิธร เสถียร และพัชรินทร์ สิริสุนทร. (2557). *โครงการพัฒนานวัตกรรมทางสังคม เพื่อส่งเสริมสุขภาพเชิงสร้างสรรค์ในประเพณีแข่งเรือ อำเภอยางตลาด จังหวัดน่าน* (รายงานการวิจัย). พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.

- เกรียงศักดิ์ คะใจ. (2565). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการงานบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลสะเนียน อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน (สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์. (2527). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหิดล.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). (2546). พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์ (พิมพ์ครั้งที่ 12). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาโสภณ กิตติโสภโณ. (2562). การประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยมในการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกมน อำเภอน้ำหนาว จังหวัดเพชรบูรณ์ (สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ภาคุดา พูนสุวรรณ. (2566). การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนเชิงบูรณาการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลา (ดุขฎิณิพนธ์ปรัชญาดุขฎิณิบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ภิสรินันท์ อนุคต. (2566). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ขององค์การบริหารส่วนตำบลฝายแก้ว อำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน (สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สำนักงานสภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎมนตรี. (2565). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 พ.ศ. 2566-2570. กรุงเทพฯ: สำนักงานสภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. (2567). สถิติประชากรทางการทะเบียนราษฎร พื้นที่จังหวัดน่าน อำเภอเวียงสา ตำบลซึ่ง เดือนกุมภาพันธ์ 2567. สืบค้น 28 กุมภาพันธ์ 2567, จาก <https://shorturl.asia/a6jQd>
- สิน พันธุ์พินิจ. (2547). เทคนิคการวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ: บริษัททุนพิลธิซึ่งจำกัด.
- องค์การบริหารพัฒนาพื้นที่พิเศษ เพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน). (2567). ความเป็นมาของพื้นที่พิเศษ 6. สืบค้น 28 กุมภาพันธ์ 2567, จาก <https://www.dasta.or.th/th/article/354>

Fayol, H. (1949). *General and Industrial*. Landon: Pitman and Sons Ltd.

Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis* (3rd ed.). New York: Harper & Row publication.